

toga više ne mogu izlaziti. Biskup je sve svoje dušobrižnike o toj pojavi zapitao i primio razna izvješća. Kanonik Lubin iz Trogira javlja, da ima već 40 godina da su se uklonile velike zidine oko grada pa su se poboljšale i osušile bare, koje su osobito ljeti uzročile epidemije. Narod je prije tumačio da su epidemiji krivi vukodlaci, treba ga stoga poučiti. (V. br. 1662).

6. Mate Zorić: Književna prožimanja hrvatsko – talijanska, Književni krug, Split, 1992., str. 455, Stratico je uspješno književno djelo i u Italiji, Tommaseo je dao talijanskoj leksikografiji priloge neprolazne vrijednosti, a u drugoj polovici 19. st. Trogiranin Ante Lubin i Spličanin Adolfo Mussofia zadužili su talijansku dantologiju i znanost o jeziku originalnim prilozima najvišeg dometa... U poglavlju Božanstvena komedija u djelu Ante Tresića – Pavičića, Dosta vjerno slijedio je Settembriev tekst, a u komentarima Tommasea i ponajčešće, Trogiranina Lubina (Bilješka: Služio se njegovom knjigom "Commedia di Dante Alighier preceduta dalla Vita e da Studi preparatori illustrativi". Esposta e commentata da Antonio Lubin (Padova, 1881.). O Tommaseu i Lubinu pisao je: "Mi Hrvati kojih se lijepo pjesnik u trideset i prvom pjevanju raja sjeća, ako i nemamo još dobrih prijevoda njegovog velikog djela, dali smo mu zahvalnost možda najbolje tumačitelje: Lubina i Thommasea..."
7. Vidi: Mogućnosti, Split listopad – studeni 1980., 10-11, Mirko Slade Šilović: Bilješke o hrvatskom narodnom preporodu u Trogiru, str. 1181, Još teže je bilo upravljati akcijama za izjednačenje a kasnije potpuno uvođenje hrvatskog jezika kao službenog u javnom komuniciranju, a posebno u općinsku administraciju. Opirali su se autonomasi organizirano, a činovnici sa svoje strane bojeći se izgubiti službu, a birokrati neskloni novotarijama. Trgovci su širili tezu o ugrožavanju veza s Italijom. Najgerlatiji su bili neki pojedinci koji su to i "naučno" dokazivali kao na primjer poznati dantista Trogiranin dr Antonio Lubin.
8. Lubin je napisao i djelo Dante i talijanski astronomi.
9. Mirko Tomasović: Ante Lubin, dantolog iz Trogira, Mogućnosti, broj 7/9, 1996., str. 114-120.
10. Glorija Rabac-Čondrić: Enciclopedia dantesca III, Istituti dell' Enciclopedia Italiana, Roma, 197. p. 695-696; Glorija Rabac-Čondrić, Alcune interpretazioni dantesche di autori dalmati, zbornik Dante i Slavenski svijet II. priredio Frano Čale, JAZU, Zagreb, 1984., str. 543.
11. Mirko Slade Šilović, Lubin Antun, Leksikon pisaca Jugoslavije III. K – LJ, Matica srpska, 1987., str. 687.

Summary:

The Antun Lubin Library in the Museum of the City of Trogir

Apart from the library of the Garagnin Fanfogna family, the Museum also holds the Antun Lubin Library. Antun Lubin was born in Trogir on October 22nd 1809, and was a great scholar of the work of Dante.

As a result of the efforts of Professor Mirko Slade Šilović, Antun Lubin has not been forgotten, and his library has been preserved. Antun Lubin devoted his entire life to the study of The Divine Comedy, and published 1500 pages of texts dealing with this subject. Lubin's main work was his edition of The Divine Comedy published in Padova in 1881. The book has 935 pages, 500 of which are those of Lubin's text, foreword and interpretation.

The Antun Lubin Library has not been organised, but there are signs that someone has already made a list of the books, since in almost all of the books there is a typewritten subject card.

The task of completely organising the library, revising the holdings and making a catalogue still stands before us.

HEMEROTEKA MUZEJA SLAVONIJE

Marina Vinaj
Muzej Slavonije
Osijek

gradsko poglavarstvo Slobodnoga i kraljevskoga grada Osijeka, primajući vrijednu donaciju numizmatike, starog oružja i literature uglednog osječkog trgovca Franje Sedlakovića, donijelo je 17. veljače 1877. odluku o

utemeljenju Muzeja.

Pod nazivom Muzej slobodnoga i kraljevskoga grada Osijeka, uz prvoga kustosa, profesora klasične filologije Andriju Kodrića, djelujući po "Osnovnim pravilima muzeja slobodnoga i kraljevskoga grada Osijeka", zaživjela je kulturna institucija koja je postala i ostala temelj povijesnog i kulturnog identiteta grada i Slavonije.

Kako se od početka prikupljala raznovrsna građa, ova se ustanova razvijala kao kompleksni muzej, s više odjela, među kojima je i knjižnica. Knjižnica se, kako se navodi u pravilima, sastoji od knjiga i časopisa koje služe za proučavanje zbirki i knjiga i spisa koji imaju povijesnu vrijednost.

Raznovrsna tiskovna građa pristizala je u muzej, te se pohranjivala u knjižnicu, koja je s vremenom postala najveća specijalna knjižnica u Slavoniji, s bogatim fondom razvrstanim u:

- I. Knjižnicu Muzeja kao muzejski odjel (Hrvatske knjige i periodike; knjige 15. st., knjige 16. st. knjige 17. st., knjige 18. st., bidermajerska oprema, secesijska oprema, bibliofilski rariteti, autorski potpisni primjerci, ex libris, glazbena zbirka...),
- II. Zavičajne zbirke (zavičajna zbirka Essekiana – zbirke svih osječkih tiskovina, zavičajna zbirka Slavoniana),
- III. Specijalnu knjižnicu Muzeja (djeluje od 1877. g., skuplja literaturu vezanu uz muzejske interese stručnjaka i prema rasponu muzejskih odjela).

Hemerotečna građa – novine, izresci, plakati, sitni tisak – pristizala je u velikim količinama u muzej, te se razvrstavala po ostalim odjelima. Godine 1903. veliki darovatelj Franjo Nuber zalaže se da se za muzej otkupi 66 komada slavonskih kalendara tiskanih u Osijeku i Pešti. Profesor Vjekoslav Celestin, dugogodišnji kustos koji je umnogome pridonio obogaćivanju zbirki, urednju muzeja, te suradnji s brojnim kulturnim institucijama u listu "Die Drau" (od 12. prosinca 1908.) moli građanstvo da za muzej prikuplja i predaje sitni tisak, novine, plakate, etnografski materijal, privatne i javne objave, pozive, programe, materijale kulturnih društava, kazališne programe te programe raznih čitaonica.

DER VOLKSKEDNER FÜR VATERLAND, FREIHEIT UND GESETZ, Kunst, Gewerbe und Wissenschaft / Redacteur E. Dornau. – Esseg: Druck und Verlag von C. Divald, 1848.– 1/1848. (21.4.)
H, Essek., Nov., 1848.

U kalendaru Jeka od Osijeka književnik R. F. Magjer pozvao je građane da valja "bezuvjetno prikupiti sve što se prikupiti daje. Jer neopostivo je, da se mnoga i mnoga izdanja, letci, prigodni spisi, kazališne cedulje, oglasi, kalendari i drugi vredniji tiskopisi nijesu sačuvali u jednom primjerku" (Magjer, R. F., 1918., 61-65).

Prikupljena građa pohranjivana je u posebnu zbirku unutar muzejske knjižnice, no kako je Muzej često mijenjao prostore, i ova je zbirka neprestano seljena (Muzej je 1914. godine bio smješten u Jägerovoj ulici, u zgradi koja je do 1918. godine bila podružnica Crvenoga križa, a materijal je pohranjen u podrumске prostorije).

Za muzejsku hemeroteku svakako je najznačajnija 1928. godina, kada je otkupljena vrijedna zbirka Oskara Frimla-Antunovića, bibliofila, zaljubljenika u arheologiju i numizmatiku, proučavatelja, osječke prošlosti, a nadasve predanog skupljača tiskovina. Čitamo tako: "Zauzimanjem Gradskog zastupnika dra. J. Bösendorfera kupio je Osijek veliku zbirku osječkih starina, što je kroz tri decenija marljivo sabirao i sakupljao g. Oskar Friml-Antunović. Za osječku lokalnu povijest ova je zbirka od goleme važnosti i upravo jedinstvena svoje vrste. A što ima u njoj? Uz veliko broj t.z. Divaldiana, knjiga štampanih u prvoj slavonskoj štampariji Divalt, tu je gotovo svo novinstvo,

što je izlazilo u Osijeku. Od osobite je vrijednosti zbirka kazališnih cedulja (zapravo historija kazalista) od 1774. do danas. Ima nekoliko albuma fotografija starih Osječana, a kao kuriozum – zbirka smrtovnica osječkih purgera. Zbirka je tako bogata da bi se njome dale ispuniti dvije velike dvorane. Radi kulturne svoje reputacije morat će se Osijek što skorije pobrinuti za dolične muzejske prostorije. Ovako kako je sada, upravo je neodrživo. A valja znati da je osječki muzej jedan od najbogatijih u zemlji" (Matasović, J., 1929., 62-63). "Za Oskara F.

Antunovića danas u Osijeku gotovo nitko više i ne zna, a njegov sabirački i istraživački rad je i u njegovo doba znao ocijeniti doista samo uzak krug ljudi. Njegovo strastveno sakupljanje i čuvanje svakog papirića na kojem je bilo nešto otisnuto mnogi su gledali s pomalo podrugljivim smjeskom" (Malbaša, M., 1972., 49-56).

Upravo ova Frimlova zbirka čini najvredniji fond hemeroteke Muzeja Slavonije. Sam Friml grupirao je svoju zbirku: osječke knjige, novine, kazalište, sitni tisak, kalendari, osmrtnice. Među novinama valja istaknuti "Oglas k pretplati na narodni zbornik Jeka od Osijeka" iz 1842., te "Der Volksredner" iz 1848. i

"Esseker Lokalblatt und Landbite" iz 1864. Pregled osječkog tiska daje u svojim tematski složenim bilješkama. U kazališnoj zbirci Oskar Friml-Antunović prikupio je plakate, programe, fotografije i rukopise. Prikupio je više od 500 sažalnica, mnoštvo sitnog tiska – proglase, pozivnice, programe, putne karte, letke. Na žalost, ime Oskara Frimla-Antunovića nedovoljno je znano Osječanima, a upravo njegov skupljački mar i ljubav prema gradu ostavili su nam dragocjeni materijal za oslikavanje prošlosti Osijeka.

Od ostalih donacija važnih za hemeroteku valja istaknuti zbirku ing. Radoslava Franjetića, u kojoj se, među ostalim, nalazio i osječki dnevni i prigodni tisak.

Zanimljivo je da su hemerotečni materijal pojedini kustosi različito određivali. Tako je dr. Buntak (na mjestu kustosa u Muzeju od 1. siječnja 1937. do lipnja 1942.) ovaj materijal svrstavao u kulturno-povijesni ili povijesno-umjetnički.

Posebним odjelom Muzeja Slavonije hemeroteke je postala dolaskom prof. Ivana Medveda 1942. godine, uza svesrdnu pomoć i razumijevanje tadašnjeg ravnatelja dr. Josipa Bösendorferova. Definirajući naziv novoosnovane zbirke, prof. Medved je napisao: "Grčka riječ 'hemera' znači dan, a onda i pisanje i štampanje samo za jedan dan, a to su novine. Riječ pak 'theke' jest sprava za spremanje na pr. škrinja. Hemeroteke je dakle zbirka novina i spremište za novine" (Medved, I., 1948., 139-143). Došavši u Muzej iz srednje škole, prof. Medved opredijelio se upravo za rad s hemerotečnim materijalom. Kao pravi muzealac, idealist i zaljubljenik u svoj posao, obilazio je osječke obitelji, tvrtke u likvidaciji, tiskare, knjižare, pojedince i

DIE DRAU: Organ für Politik und Volkswirtschaft / Eigentümer und verantwortliche Redakteure E. Wagner und J. Frank. – Essek: Wagner – Frank, 1868.– <Druck von Lehman & Comp.> 1/1868.13 (30.8.) H, Essek., Nov., 1868.

nadopunjavao zbirke. Materijal je tematski slagao dodajući uvijek i svoj komentar uz pojedini kulturni ili društveni događaj. “Od Hemeroteke prof. Medved želio je stvoriti bibliografski odjel muzeja i neke vrste dokumentacionog centra. Pod tim aspektom prikupljao je građu o raznim temama. I tu prevladavaju teme iz prošlosti Osijeka, iz povijesti i problematika školstva, iz povijesti pravopisa itd. I nakon što je penzioniran redovito je dolazio u muzej. Posebna strast prof. Medveda bile su upravo novine. Kupovao je i čitao sve do kojih je mogao doći, svakog dana kroz cijeli život. A onda je slijedilo izrezivanje članaka i signiranje datumom i nazivom novina. Namjeravao je te izreske srediti po sadržaju i problematici – nešto je od toga i učinjeno – ali se materijala godinama nakupilo toliko da je to postalo nemoguće. Na kraju je i sam resignirao, te godinu dana prije smrti predao ‘Otpadu’ na stotine kilograma novinskog papira. Zadnjih mjeseci sastavio je bibliografiju članaka koje je napisao u vezi s Osijekom između 1919. i 1942. godine” (Malbaša, M., 1965., 287-288).

Ova izuzetno vrijedna ostavština, još nepotpuno sredena, izvrstan je izvor za proučavanje Osijeka između dva rata, najvećim dijelom okupljena u Zbirci novinskih izrezaka. Nakon Drugoga svjetskog rata Muzej je smješten u zgradu Gradskog poglavarstva, gdje se i danas nalazi. Hemeroteka je dobila svoje prostorije, no kako je muzejska građa svakodnevno rasla, hemerotečni prostor je ustupan, a materijal premješten. Nakon odlaska prof. Medveda u mirovinu 1949. godine, hemeroteka ostaje bez voditelja. O materijalu brinu voditeljice knjižnice prof. Marija Malbaša 1951.-1967. i mr. sc. Vesna Burić. Građa je smještena na više lokacija, u najčešće neuvjetnim prostorima. Materijal se često koristi kao popratna građa na

mnogim izložbama u muzeju i drugdje. Zbirke su se popunjavale najviše obaveznim primjerkom osječkih tiskara, darovima i kupnjom. Zbog opsežnosti posla u knjižnici, nedostatka prostora i kadrova hemerotečni materijal nije u cijelosti obrađen. Tijekom Domovinskoga rata najvrednija hemerotečna građa bila je premještena zajedno s ostalim muzejskim materijalom. Redovito je pregledavana, a tijekom 1997. godine u cijelosti je vraćena. Muzej Slavonije imao je sreću da u granatiranju nije teško stradao. Građa je stradala zbog prokišnjavanja krovišta – namočili su se uvezi osječkih novina, dio zbirke plakata, te sitnog tiska i kalendara. Materijal je dijelom saniran u muzeju, a dio građe prijavljen je za restauriranje.

Godine 1994. za voditeljicu hemeroteke dolazi Marina Vinaj, dipl. knjižničar, a zbirke su dobile prostor na drugom katu zgrade VIII. bastiona u Tvrđi, nedaleko od matične zgrade Muzeja. Kompletna građa koja je do tada bila smještena u najčešće neadekvatnim prostorima, prenijeta je na jedno mjesto, te je započelo sređivanje po zbirkama.

Materijal hemeroteke izuzetno se često koristi na muzejskim izložbama, te na izložbama izvan ustanove. Najčešće je to popratni materijal na izložbama ostalih odjela, no valja spomenuti i samostalne izložbe hemeroteke. Dio građe registriran je u katalogu izložbe Plakat und Buchgestaltung der Sezession in Kroatien, koju su Galerije grada Zagreba 1975. godine postavile u Gutenbergovu muzeju u Meinzu. Materijal je korišten na izložbama u Muzeju: Stari Osijek, 1971., Osijek u posljednjih sto godina, 1977., Osijek oko 1900-te, (u Galeriji likovnih umjetnosti u Osijeku, 1982.), Kuhač i Osijek, 1984., Umjetnine osječkih muzeja i galerija (redovite godišnje izložbe), Likovna umjetnost Osijeka, 1986., Čovjek i stroj, 1990., Vukovar u zbirkama Muzeja Slavonije, 1993., Secesijski duh u arhitekturi i životu Osijeka, 1994., Dr. Kamil Firingar, 1995., Stari pisci strojevi, 1995., prigodna izložba plakata za Međunarodni dan muzeja, 1995. Od samostalnih izložaba hemeroteke valja izdvojiti Osječki plakat, 1972., Osječki filmski plakat, 1981., Kazališni plakati i cedulje, 1997. (u suradnji sa HNK-om u Osijeku).

Redovito se uvezuje lokalno osječko glasilo Glas Slavonije, a prevezuju se – naravno, koliko to novac omogućuje – starije novine. Najstariji primjerci osječkih novina laminirani su, kao i pojedini plakati. Idealno bi bilo zaštititi kompletnu građu, te novine presnimiti na mikrofilm i CD i omogućiti korištenje preko mikročitača i računala.

Građa hemeroteke, a posebno novine, često se koristi, te će uskoro biti potpuno riješen i prostor za korisnike. Zbog opsega posla u matičnoj zgradi, hemeroteka je otvorena za korisnike ponedjeljkom, srijedom i petkom od 10 do 13 sati.

1. Zbirka novina

Više od dvije stotine naslova čini vrijednu zbirku novina hemeroteke Muzeja Slavonije – od prvih osječkih novina “Der Volksredner für Vaterland und Gesetz” iz 1848. tiskanih u Tiskari Dragutina Divalda, preko “Esseker Lokalblatt und Landbote” (1864.) i jednih od prvih ilustriranih novina u Hrvatskoj “Esseker allgemeine illustrierte Zeitung” (1869.). Svakako najznačajnije novine na njemačkom jeziku “Die Drau” počele su izlaziti 1868. godine i izlazile su do tridesetih godina dvadesetog stoljeća. Prve novine na hrvatskom jeziku “Branislav” iz 1878. izlazile su samo godinu dana, a “Narodna obrana” (od 1914. “Hrvatska obrana”), tiskom Prve hrvatske dioničarske tiskare izlazi od 1902. do 1933. godine. Najpoznatije osječke novine “Hrvatski list”, citan i cijenjen i izvan Osijeka, izlazio je od 1920. do 1945. godine. Uz dnevni tisak u Zbirci novina nalaze se brojna prigodna izdanja, novine raznih društava i organizacija Osijeka i Slavonije.

“Fond je sadržajno raznolik, ali je najviše vezan uz zavičajne zbirke, te je stoga od posebne lokalne vrijednosti, s nešto primjeraka izuzetne vrijednosti, naslovima koji nisu obrađeni u Analima Leksikografskog zavoda, a nema ih niti Nacionalna i sveučilišna biblioteka”, (Burić, V., 1989., 123-147). Zbirka novina – osječka izdanja, kao i druge zavičajne zbirke složena je kronološki uz signaturu H (Hemeroteka), Essek. (zavičajna zbirka Essekiana), Nov. (zbirka novina), godina izdanja.

Novine su svakako najčešće korištena građa u muzeju. Brojni su korisnici koji svakodnevno dolaze u hemeroteku i rade na materijalu. Veliki je problem nedostatak osoblja, jer u knjižnici, a tako i u hemeroteci radi samo voditelj uz povremenu pomoć tehničkog osoblja.

Kako je Gradska (danas i sveučilišna) knjižnica osnovana pedesetih godina ovoga stoljeća i svoj fond temelji na obaveznom primjerku (Zakon o obaveznom primjerku iz 1961. g.), sva relevantna starija knjižna i hemerotečna građa, od početka tiskarstva u Osijeku (sredina 18. st.) nalazi se u Muzeju Slavonije.

Izuzetno je teško zadovoljiti potrebe korisnika u još uvijek nesređenim prostorima, uz manjak osoblja.

Upravo je zbirka novina temelj za proučavanja prošlosti našega grada i Slavonije, još uvijek nedovoljno istražen. Velika želja voditeljice hemeroteke je načiniti bibliografiju osječkih novina po temama i olakšati korištenje, te zaštititi uzeve od nepotrebnog listanja.

2. Zbirka izrezaka (Press clipping)

Temelj ove zbirke izresci su koje je tematski počeo slagati prof. Medved. Izresci koji se danas izrezuju iz Glasa Slavonije,

Večernjeg lista i Slobodne Dalmacije tematski se grupiraju, a sadržajno su vezani uza zavičajne zbirke i opća kulturološka zanimanja. Više tisuća izrezaka raspoređeno je u arhivske kutije, te tematski složeno u spremište hemeroteke. Na ovaj način lakše i brže korisnici mogu doći do traženih informacija.

Prof. Medved započeo je s izrescima iz Hrvatskog lista i Narodne obrane, a načinio je i vrijednu zbirku novinskih izrezaka o Muzeju Slavonije.

HRVATSKI LIST: Glasilo Hrvatske Zajednice / Vlasnik i izdavač Odbor Hrvatske Zajednice, odgovorni urednik Lujo Vince. – Osijek: Tisak Gradanske tiskare d.d., 1920.– 1/1920. (3.11.) H, Essek., Nov., 1920.

3. Zbirka plakata

Tematski grupirani plakati u skupine: kazališni, glazbeni, sportski, izložbeni, reklamni često se koriste kao popratni materijal na izložbama drugih odjela. Među najvrednijima valja istaknuti kazališne plakate na svili iz 1860-ih godina, kazališne plakate Njemačkog teatra u Osijeku, te Hrvatskoga narodnoga kazalista od 1907. godine iz zbirke Oskara Frimla-Antunovića, filmske plakate najranijih osječkih kinematografa (Urania, Slavia, Royal), umjetničke plakate Maksimilijana Vanke, Josipa Leovića, Ivana Rocha.

Plakati su složeni u velike kartonske fascikle i dijelom u metalne ormare s ladicama. Kataloški opis:

- autor plakata
- naslov
- mjesto izdanja: izdavač, godina izdanja
- vrsta plakata (kino, kazališni, glazbeni, sportski...)
- tiskara, dimenzije (visina x širina)

Maksimilijan Vanka, *IZLOŽBA HRVATSKIH UMJETNIKA OSIJEK*,
Osijek: s.n., 1916.
H, Essek., Pl. 1916.

– signatura: H (Hemeroteka), Essek. (zbirka Essekiana), Pl. (zbirka plakata), godina izdanja.

4. Zbirka kalendara

Jedan od osnivača Muzeja Karlo Franjo Nuber preporuča 66 komada slavonskih kalendara koje bi valjalo otkupiti za muzej. Prije prodora novina – do kojega ponegdje nikada nije došlo, jer novina nije bilo – bili su oni (kalendar op. M. V.) među pukom, seljacima i gradanima, gotovo jedino štivo. Uz osječke Divaldove kalendare mnogo se preko sajmova u narodu širila jeftina pučka zabavna knjiga u sveščićima, čije je središte bilo u Pešti. (Firingier, K., 1972., 65-70)

Zbirka kalendara posjeduje izuzetno vrijedne primjerke Novog i starog svetodanika iliti kalendara illyričkog tiskanih u Budimu u drugoj polovici osamnaestog stoljeća, te u tiskari Ivana Martina Divalta početkom 19. stoljeća. Valja spomenuti i ilustrirani kalendar *Essegger Bote*, *Osječki kazališni kalendar*, *Podravac* –

Autor nepoznat, *MARIE, DIE TOCHTER DES REGIMENTS*, Osijek:
Theater in Essek, 1865., – kazališni plakat na svili,
Druck von Carl Lehman & Comp. in Essek
H, Essek., Pl. 1865.

ilustrirani šaljivi kalendar ili pak dobro znani *Narodni kalendar Čiče Grge Grgina* iz Grginaca.

Najstariji kalendari 18. i 19. stoljeća smješteni su u trezor među raritetne knjige, dok su ostali u zavičajnoj zbirci Essekiana složeni kronološki.

5. Zbirka sitnog tiska

Najraznovrsnija je zbirka hemeroteke, a čine je: pozivnice, oglasi, reklamni plakati, putne karte, cjenici, jelovnici, programi, koverta s memorandumima tvrtki. Sav ovaj materijal naizgled sitan i bezvrijedan često je korišten kao popratni materijal na različitim izložbama, a neka likovna rješenja izuzetna su umjetnička ostvarenja. Materijal je unutar pojedinih grupa razvrstan abecedno.

Ovaj materijal oslikava život Osijeka s kraja 19. i početka 20. stoljeća. Šarene stranice reklamnih oglasa osječkih trgovina, jestvenici cijenjenih restorana, putna karta osječkog konjskog

tramvaja, ulaznice osječkih sajмова, kazališnih i kino predstava dragocjeni su izvori za proučavanje naše kulturne i gospodarske prošlosti.

Hemerotečni materijal, kako je već spomenuto, svrstavali su muzealci u različite odjele, a kako je riječ o tiskovinama, najčešće je vezan uz knjižnu graduu. Prilikom obrade koristimo međunarodne standardne bibliografske opise za omedene i serijske publikacije, te standarde za opis neknjižne grade. Kako je dio hemerotečne grade još neobrađen, a pitanje prostora samo djelomično riješeno, predstoji dug put do sredene hemeroteke koja može zadovoljiti sve potrebe korisnika. Na žalost, uz ograničena sredstva i nedovoljnu brigu za vrijedno kulturno naslijeđe, naše zbirke i dalje će biti skriveno blago.

Literatura:

1. Anali leksikografskog zavoda FNRJ, 1955., Grada za bibliografiju jugoslavenske periodike, sv. 2, Zagreb.
2. Burić, V. (1975.), Prvi pokušaj književnog i kulturnog udruživanja u Osijeku, Radovi Centra za znanstveni rad Vinkovci, 3/1975.
3. Burić, V. (1989.), Hemeroteka Muzeja Slavonije, Osječki zbornik 1988., 20, Osijek.
4. Dukat, V. Književno-prosvjetni rad Adama Filipovića Heldentalskoga, Rad JAZU 203, Zagreb.
5. Dukat, V. (1923.), Iz povijesti hrvatskoga kalendara, Narodna starina 1923., 4, Zagreb.
6. Firinger, K., Pučka, komercijalna i prigodna štampa, te tiskarski kurioziteti, Vjesnik bibliotekara Hrvatske 18/1972., 1/2, Zagreb.
7. Firinger, K. (1936.), Prve novine u Osijeku, Zbornik Arheološkog kluba "Mursa", Osijek.
8. Firinger, K. (1954.), Ponovo spriječen pokušaj izdavanja novina u Osijeku, 1835., Historijski zbornik 7/1954., Zagreb.
9. Horvat, J. (1962.), Povijest novinstva Hrvatske, Zagreb.
10. Laszowski, E. (1923.), Prve osječke novine, Hrvatski list, (14. i 16.1.), Osijek.
11. Magjer, R. F. (1918.), Ljepši Osijek, Jeka od Osijeka 1/1918., Osijek.
12. Malbaša, M. (1965.), Ivan Medved, nekrolog, Osječki zbornik 1965., 9/10, Osijek.
13. Malbaša, M. (1972.), Osječki bibliofil i bibliograf Oskar Friml Antunović, Vjesnik bibliotekara Hrvatske 18/1972., 1/2, Zagreb.
14. Malbaša, M. (1972.), Stari osječki kalendari, Slavonski godišnjak 18/1972., 1/2, Osijek.
15. Malbaša, M. (1978.), Povijest tiskarstva u Slavoniji, Zagreb.
16. Marijanović, S. (1973.), Osječka Narodna starina, feljton, Glas Slavonije, veljača 1973., Osijek.
17. Matasović, J. (1929.), Kup zbirke Oskara Friml Antunovića, Narodna starina 18, Zagreb.
18. Medved, I. (1948.), Bibliografija o proglašenju Osijeka gradom, Osječki zbornik 2, Osijek.
19. Maruševski, O. (1972.), Prilog istraživanju tiskarskog umijeća u Hrvatskoj: Prve ilustrirane novine u Osijeku, Vijesti muzealaca i konzervatora Hrvatske 21/1972., 3, Zagreb.

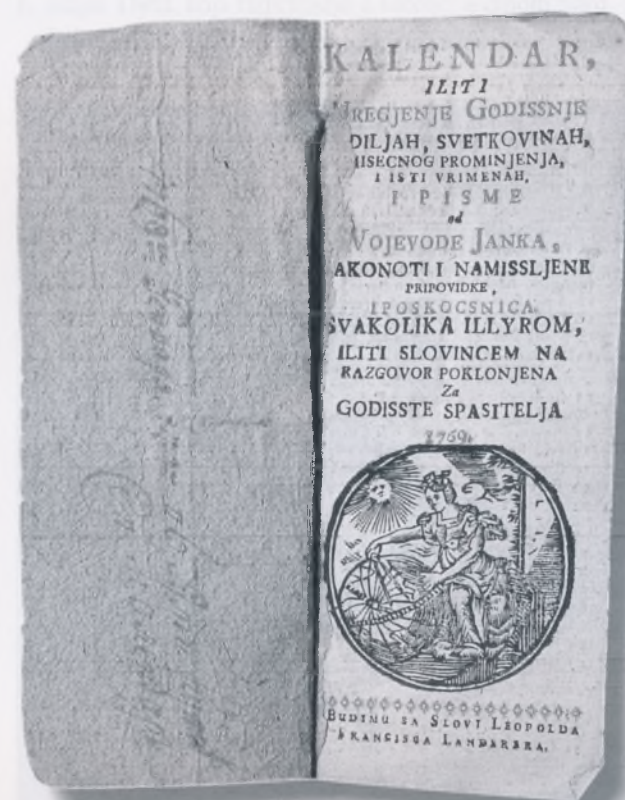
20. Vinaj, M. (1996.), Branislav, prve osječke novine na hrvatskom jeziku, Osječki zbornik, 22/23, Osijek.
21. Vinaj, M. (1997.), Hemeroteka, Blago Muzeja Slavonije, katalog izložbe, Osijek.
22. Zečević, D. (1982.), Pučko književno štivo u hrvatskim kalendarima prve polovice 19. stoljeća, Osijek.

Summary:

The Press-Clippings Collection of the Museum of Slavonia

The Museum of Slavonia in Osijek was founded in 1877 and developed as a complex institution with a number of departments that included a library, which over time became the largest specialised library in Slavonia.

The press-clipping holdings – including newspapers, clippings, posters and small printed materials – was stored in a special

KALENDAR ILITI UREGJENJE GODISSNJE.....diljah, svetkovinah, misecnog prominjenja i isti vrimenahi pisme od Vojevode Janka.....akonoti i namissljene pripovidke, i poskocsnic, svakolika Illyrom, iliti Slovencem na razgovor poklonjena za godisste spasitelja 1769, U Budimu, sa Slovi Leopolda Francisca Landerera, H. Kal., 1769.

collection within the museum library. The most significant year for these holdings was 1928, the year when the Museum bought the valuable collection belonging to Oskar Frimrl-Antunović, a bibliophile, scholar of the history of Osijek, coin collector and studious collector of printed materials. His collection is the most valuable part of the press-clippings collection of the Museum of Slavonia.

Along with other donations, another important collection of the one that belonged to Radoslav Franjetić, which contained copies of Osijek's daily newspapers. This valuable bequest, which is still completely unorganised, is an excellent source for the study of Osijek's past. Because of a lack of space and staff, the press-clipping material has not been fully catalogued. During the Patriotic War the holdings were not badly damaged. In treating this material we use standard international bibliographical descriptions for defined, and description standards for the other material. A part of the material has not been catalogued, and we have a long way to go before we properly organise the press-clippings collection in order to satisfy a growing number of users.

STRUČNA KNJIŽNICA HRVATSKOGA SLJEPACKOG MUZEJA

(JOŠ JEDAN OD DOKAZA VIŠE OD STOLJEĆA DUGOG
POČETKA, TRAJANJA I KONTINUITETA
TIFLOLOŠKOG MUZEJA)

Vjekoslav Mršić
Tiflološki muzej
Zagreb

1. Uvod

Razmatrajući problematiku muzejskih knjižnica, nužno se moramo služiti redukcionizmom, koji je kao metodološki uzus neizbježan u svemu što na kraju u znanstvenoj analizi zbira pojedinačnih slučajeva omogućava stvaranje odgovarajuće sinteze s relevantnim zaključcima koji će utvrditi određene zakonitosti kao polazišta za daljnja istraživanja i produbljivanja svekolikog stručnog i znanstvenog znanja. Redukcionizam je u ovim polazištima implicite zadan kroz neprijepornu činjenicu da sam pojam muzej subsumira u sebi niz segmenata koji ga uobličuju, ali istodobno i da svaki od njih može stajati neovisno, s tim da ne mora izgubiti na svom značenju. Tom logikom i muzejske knjižnice možemo i moramo promatrati na primarnoj razini u ozračju užih stručnih odrednica koje su zadane knjižnicama su i generis, ali i kao određeni muzealni specifikum, a potom kao logički dio svekolikoga knjižničnog fonda jednog stručnog, znanstvenog ali i kulturološko civilizacijskoga kruga. Vjerojatno je da ovi uvodni reci na eventualnog čitaoca koji tek na razini informacije iščitava ovaj tekst djeluju zbunjujuće. Međutim, ako se želi dati prikaz naše muzejske knjižnice nije moguće izbjeći te inicijalne kratke spojeve koji – kažimo to metaforički – svojim iskrenjem ipak donekle osvjetljavaju put svekolike složenosti u kojima se začela, razvijala, etablirala, a sve vrijeme i djelovala realizacija knjižničnog fonda u muzeju.

2. Hipoteza

Stručna knjižnica Hrvatskoga sljepackog muzeja (današnjeg Tiflološkog muzeja) od samih svojih početaka, koji su zajednički početku Muzeja, ima karakter realne muzejske knjižnice, te svojim oblicjem, ustrojom i specifičnim knjižnim fondom istodobno potvrđuje visoku profesionalnu razinu i svekoliku muzeološku realnost Tiflološkog muzeja u samom njegovu početku na kraju 19. stoljeća.